

Öppekavarühmad
Käsiraamat

Autorid:

Ronnie Andersson, Anna-Karin Olsson

STATISTICS SWEDEN

Detsember 1999

Sisukord	Lk
Sissejuhatus	3
Liigituse struktuur ja põhimõtted	5
Seos teiste liigitustega ja ISCED 97 mõõtmel	13
Interdistsiplinaarsed ja üldised õppekavad	16
Õppekavarühmade kirjeldused	18
0 Üldõppekavad	18
1 Haridus	21
2 Humanitaaria ja kunstid	24
3 Sotsiaalteadused, ärimine ja õigus	32
4 Loodus- ja täppisteadused	42
5 Tehnika, tootmine ja ehitus	47
6 Põllumajandus	60
7 Tervis ja heaolu	64
8 Teenindus	70
Lisad:	
Liigituse põhimõtted	78
Kasutatud allikad	82

Sissejuhatus

Taust

Rahvusvaheline ühtne hariduse liigitus (ingl k *International Standard Classification of Education*, ISCED) on vahend nii riikide kui rahvusvahelise haridusstatistika kogumiseks, koondamiseks ja esitamiseks. Süsteem on ajakohastatud 1997. aastal ja võetud kasutusele kui “uus” ISCED (ISCED 97).

ISCEDi süsteemi põhimõtte on liigitada iga õppekava koolitusala ja haridustaseme järgi. Käesolev käsiraamat hõlmab liigitust õppekavarühmade kaupa.

Käsiraamat valmis EUROSTATi projekti tulemusena. Projekti viisid tihedas koostöös läbi UNESCO ja OECD.

Õppekavarühmad ehk koolitusala

ISCED 97 koosneb 25 kahenumbrilisest õppesuuna koodist. Käesolevas käsiraamatus esitatud liigituses kasutatakse õppekavarühmade liigitamiseks hierarhilises süsteemis kolmenumbrilist koodi, milles kaks numbrit tähistavad ISCED 97 õppesuundi¹. Rahvusvaheliselt kasutatakse andmete kogumiseks peamiselt kaht esimest numbrit. Kolmas number lisab süsteemile paindlikkust ning eriotstarbeliseks andmekogumiseks võib vajaduse korral kolmandale numbrile liita veel numbreid. Valitseb seisukoht, et kolme numbrilise süsteemis üksikasjalikumalt eritletud õppekavarühmad võimaldavad paremini mõista, kuhu õppekava kahenumbrilises õppesuundade liigituses paigutada.

Kolmas number on ette nähtud ka riiklike eesmärkide täitmiseks. Riigid, kus ei ole välja töötatud kõikehõlmavat riiklikku liigitussüsteemi, võivad võtta selle kasutusele praegusel kujul või muuta seda vastavalt oma tingimustele.

CEDEFOP ja EUROSTAT² töötasid koolitusala süsteemi 1997-1998. aastal välja kutsehariduse liigitamiseks. Selles käsiraamatus esitatud kolmenumbrilised

¹ Võrreldes ISCED 97-ga on õppekavarühmade nimetustes rühmade sisu selgema esitamise huvides tehtud väikesi muudatusi.

² CEDEFOP= Euroopa Kutseõppe Arenduskeskus. EUROSTAT= Euroopa Ühenduste Statistikaamet

alad/õppekavarühmad on selle kutsehariduse koolitusvalade liigitusega kooskõlastatud. Mõned väikesed erinevused, mis on käesolevas käsiraamatus tehtud, selgelt ära märgitud.

Käsiraamatu eesmärk

Ühise liigituse olemasolu on üksnes esimene samm võrreldavate andmete kogumise suunas. Teiseks sammuks on tagada liigituse ühesugune rakendamine kõigis riikides. Käesolevas käsiraamatus antakse selged juhised õppekavarühmade liigituse rakendamiseks. Selleks esitatakse rida reegleid, mida tuleb järgida, ning üksikasjalikud näidete loetelud.

Põhimõtteliselt peaks olema võimalik liigitada kõik õppekavad nii esma- kui täiendusõppes ja üld- kui kutsehariduses ühte kindlasse õppekavarühma. Liigitamine eeldab otsuste tegemist. Käesoleva käsiraamatu abil on kõigil riikidel loodetavasti võimalik vastu võtta sarnaseid otsuseid.

Liigituse struktuur ja põhimõtted

Koolitusalaade struktuur

Õppevaldkonnad	Õppesuunad	Õppekavarühmad/ Koolitusalaad	Õppekavad/Õppeained
x	xx	xxx
		
		xxx
		
	xx	xxx
		
		xxx

Liigitussüsteemi struktuur

Õppekavarühmade liigitamiseks kasutatakse kolmenumbrilist hierarhilist süsteemi – esimene number tähistab õppevaldkonda, teine õppesuunda ja kolmas õppekavarühma (koolitusala). Õppevaldkondi on kokku 9, õppesuundi 25 ja õppekavarühmi 80.

Kahenumbrilist süsteemi kasutavad andmekogumisel tavaliselt rahvusvahelised organisatsioonid ning tavaliselt viitab sellele tasemele termin *fields of education*. Kahe numbrilise tasand või õppesuunad on sama mis ISCED 97 *fields of education*. 3 numbrilise tasand on *fields of education and training*.

Kokkuvõttes:

Numbrid	Valdkondade nimetused	Valdkondade arv
1-numbriline	Õppevaldkond	9
2-numbriline	Õppesuund	<i>Fields of education</i> (ISCED 97)
		25

3- numbriline Õppekavarühm/ *Fields of education and training* ≈80
koolitusala

Õppekavarühmad ei sõltu tasemest

Väärib märkimist, et õppekavarühmad ei ole määratletud haridustasemetega – õppekavarühm ei sõltu tasemest. Samas ei ole kõik rühmad esindatud kõigil tasemetel.

Liigituse põhimõtted; sisuline lähenemisviis

Õppekavarühmad on määratletud lähtuvalt sisust, mida teatava õppekava raames õpetatakse. Õppekavarühmade liigitamise põhimõtteks on sisuline lähenemisviis. Õppekavad rühmitatakse sisulisest lähedusest tulenevalt. Õppekavad koondatakse “teadmiste läheduse” põhjal õppekavarühmadesse, õppesuundadesse ja õppevaldkondadesse. Õppekava **peamine sisu** määrab, millisesse õppekavarühma õppekava liigitatakse.

Õppekavarühmade eristamisel ei võeta arvesse õppekava omandamise isiklike eesmärgi (nauding, puhkus, töö leidmine vms) ega otseselt mitte ka kavandatavat ametit.

Õppekavarühmade liigituse struktuuri välja töötades kasutati “sisulise läheduse” kindlakstegemisel järgmisi kriteeriume olulisuse järjekorras:

- * teoreetiline sisu, mis on selgelt kõige tähtsam kriteerium;
- * õppe eesmärk,
- * õppe objektid,
- * meetodid ja tehnikad,
- * vahendid ja varustus.

Üksikasjalikum teave liigituse põhimõtete kohta on Lisas 1.

Üldised, laiad üldharidusliku sisuga õppekavad

Üldised, laiad õppekavad hariduse teisel astmel, mis hõlmavad mitmeid teemasid, näiteks keeled ja kirjandus, sotsiaalteadused, loodusteadused, matemaatika, kunst, keheline kasvatus jne, tuleks liigitada kategooriasse 010 “Põhiõppekavad”. Nii tuleks teha ka

juhul, kui õppekava sisaldab teatava kategooria, nt humanitaarteaduste, sotsiaalteaduste, loodusteaduste vms teemasid.

Näide: Lai üldõppekava, mis peamiselt valmistab ette edasiõppimiseks ning hõlmab mitmesuguseid teemasid, tuleks liigitada kategooriasse 010 “Põhiõppekavad”, isegi kui selles pööratakse eritähelepanu näiteks humanitaarteadustele.

Kutseõppekavad, sh toetavad teemad

Mõne pika kutseõppe õppekava puhul kutsekeskhariduse tasemel võidakse pühendada rohkem aega mitmetele teistele toetavatele üldhariduslikele teemadele, mitte “kavandatava ametiga” seotud teemadele. Sellised õppekavad tuleks sellegipoolest liigitada kõnealuse kutsealaga sobivasse õppekavarühma.

Näide: Tervishoiu õppekava tuleks liigitada õppekavarühma 723 “Õendus” hoolimata sellest, et kokku pühendatakse õenduse teemadest enam aega teistele teemadele.

Ainespetsiifilised õpetajakoolituse õppekavad

Õpetajakoolituse õppekavad, mis koosnevad peamiselt ainespetsiifilisest osast, tuleks liigitada õpetajakoolituse alla, kuigi põhisisu on ainespetsiifiline. Kolmenumbrilises süsteemis tuleks need õppekavad liigitada õppekavarühma 145 “Aineõpetajate koolitus” või 146 “Kutseõpetajate koolitus”.

Insenerikoolituse õppekavad

Insenerikoolituse õppekavad peaksid tavajuhul olema õppesuunas 52 “Tehnikaalad³” või tsiviilrajatiste / ehitusinseneri õppe puhul õppesuunas 58 “Arhitektuur ja ehitus”. Nii tuleks liigitada ka juhul, kui need õppekavad käsitlevad arvutiteadusi, mediatehnikaid, keskkonnakaitset, tekstiile, toiduaineid vms, kui rõhuasetus on masinate, seadmete, elektriseadmete, elektroonika, arvutite jms või ehitiste, teede ja sildade projekteerimisel ja ehitamisel.

³ NB! Tehnikaalad on palju laiem mõiste kui insener, kes töötab spetsialistina tehnikaalade valdkonnas, kuid selles valdkonnas on tegevad ka paljud teised kategooriad ning õppesuunad 52 ja 54 ei erine taseme poolest.

Tootmise õppekavad

Tootmise õppekavad tuleks liigitada sobivasse õppekavarühma õppesuunas 52 “Tehnikaalad”, kui rõhuasetus on masinatööstusel, sh metallid, mehaanika, masinad, seadmed, elektriseadmed jms.

Teised tootmise õppekavad tuleks liigitada õppesuunda 54 “Tootmine ja töötlemine”. Nii tuleks liigitada õppekavad, mille rõhuasetus on spetsiifiliste toodete, näiteks toiduainete, tekstiilitoodete, jalatsite, paberi, mööbli, klaasi, plastiku jms tootmisel. Õppesuunda 54 ei kuulu metallitoodete tootmine, mis on lisatud õppekavarühma 521 “Mehaanika ja metallitöö”.

Õppekavarühmad

<i>Õppevaldkonnad</i>	<i>Õppesuunad</i>	<i>Õppekavarühmad</i>
0 Üldõppekavad ⁴	01 Põhiõppekavad 08 Kirja- ja arvutamisoskus 09 Isikuareng/Personaalsed pädevused/Võtmeoskused	010 Põhiõppekavad 080 Kirja- ja arvutamisoskus 090 Isikuareng/Personaalsed pädevused/Võtmeoskused
1 Haridus	14 Õpetajakoolitus ja kasvatusteadused	(141 ⁵ Õpetamine ja koolitamine – 143+144+145+146) 142 Kasvatusteadused 143 Koolieelikute õpetajate koolitus 144 Klassiõpetaja ja põhikooli

⁴ “Üld-” viitab käsiraamatu kontekstis “üldisele” “erialase” vastandina ning ei tähenda kindlasti “üldhariduslikku” vastandina “kutsehariduslikule”.

⁵ Seda õppekavarühma (ja teisi sulgudes õppekavarühmi) kasutatakse EUROSTATi ja CEDEFOPi õppekavarühmade liigitussüsteemis kutsehariduse puhul. Sellised alajaotused, mida on käesolevas liigituses kasutatud, on esitatud sulgudes.

		mitme aine õpetaja koolitus 145 Aineõpetajate koolitus 146 Kutseõpetajate koolitus
2 Humanitaaria ja kunstid	21 Kunstid 22 Humanitaaria	211 Kunstid 212 Muusika ja esituskunstid 213 Audivisuaalne ja muu meedia 214 Disain 215 Tarbekunst ja oskuskäsitöö 221 Religioon / Usuõpetus ja teoloogia 222 Võõrkeeled 223 Emakeel <i>(224 Ajalugu, filosoofia ja nende sidusteadused – 225+226)</i> 225 Ajalugu ja arheoloogia 226 Filosoofia ja eetika
3 Sotsiaalteadused, ärimus ja õigus	31 Sotsiaal- ja käitumisteadused 32 Ajakirjandus 34 Ärimus ja haldus	311 Psühholoogia 312 Sotsioloogia ja kulturoloogia 313 Poliitikateadus ja kodanikuõpetus 314 Majandusteadus 321 Ajakirjandus 322 Raamatukogundus, teabelevi ja arhiivindus 341 Hulgi- ja jaekaubandus 342 Turundus ja reklaam 343 Rahandus, pangandus ja

	38 Õigus	kindlustus 344 Majandusarvestus ja maksundus 345 Juhtimine ja haldus 346 Sekretäri- ja ametnikutöö 347 Töökorraldus 380 Õigus
4 Loodus- ja täppisteadused	42 Bioteadused 44 Füüsikalised loodusteadused 46 Matemaatika ja statistika 48 Arvutiteadused	421 Bioloogia ja biokeemia 422 Keskkonnateadused 441 Füüsika 442 Keemia 443 Geoteadused 461 Matemaatika 462 Statistika 481 Arvutiteadused 482 Arvutikasutus
5 Tehnika, tootmine ja ehitus	52 Tehnikaalad 54 Tootmine ja töötlemine	521 Mehaanika ja metallitöö 522 Elektrotehnika ja energeetika 523 Elektroonika ja automaatika 524 Keemia ja protsessitehnoloogia 525 Mootorliikurite, laevanduse ja lennundustehnika 541 Toiduainetetöötlus ja -tootmine

	58 Arhitektuur ja ehitus	542 Tekstiili, rõivaste, jalatsite valmistamine ning naha töötlemine 543 Materjalitöötlus (puu, paber, plast, klaas) 544 Kaevandamine ja rikastamine 581 Arhitektuur ja linnaplaneerimine 582 Ehitus ja tsiviilrajatised
6 Põllumajandus	62 Põllumajandus, metsandus ja kalandus 64 Veterinaaria	621 Põllundus ja loomakasvatus 622 Aiandus 623 Metsandus 624 Kalandus 641 Veterinaaria
7 Tervis ja heaolu	72 Tervis 76 Sotsiaalteenused	721 Meditsiin <i>(722 Meditsiiniline teenindamine – 725+726+727)</i> 723 Õendus 724 Hambaravi ja -hooldus 725 Meditsiiniline diagnostika ja ravi meetodid 726 Teraapia ja taastusravi 727 Farmaatsia 761 Lastehooldus ja noorsootöö 762 Sotsiaaltöö ja nõustamine
8 Teenindus	81 Isikuteenindus	811 Majutamine ja toitlustamine

	<p>84 Transporditeenused</p> <p>85 Keskkonnakaitse</p> <p>86 Turvamine</p>	<p>812 Reisimine, turism ja vaba aja veetmine</p> <p>813 Sport</p> <p>814 Koduteenindus</p> <p>815 Juuksuritöö ja iluteenindus</p> <p>840 Transporditeenused</p> <p>851 Keskkonnakaitsemeetodid</p> <p>852 Looduskeskkond ja puutumatu loodus</p> <p>853 Prügi ja heitvete käitlemine</p> <p>861 Vara- ja isikukaitse</p> <p>862 Töökaitse</p> <p>863 Militaarõpe</p>
<p><i>'0' kasutatakse kolmanda arvuna juhul, kui õppekavasüunas on üksnes üks õppekavarühm või kui liigitatakse õppekavarühmi, mis koosnevad vähemalt kolme rühma osadest, kusjuures ükski rühmadest ei domineeri (vt ka "Interdistsiplinaarsed õppekavad ja õppekavarühmad).</i></p>		

Seos teiste liigituste ja ISCED 97 mõõdetega

Õppekava suundumus ja valdkonnad

Õppekava suundumus (üld-, kutse- või kutsehariduseelne haridus) ja õppekavarühmad on ISCED 97 kaks eri mõõdet ning neid ei tohiks segi ajada.

Paljud õppekavad, mida liigitatakse õppekava suundumuse poolest üldhariduse alla, peaksid põhiline või -teema järgi olema liigitatud õppekavarühmadesse. Näide: Matemaatika õppekava võib õppekava suundumuse järgi olla üldharidus, kuid õppekavarühm peaks olema 461 "Matemaatika".

Vajadus kolmekohalise õppekavarühmade liigituse lisamiseks

Kutsehariduse õppekavarühmi luues lisati kolmas number selleks, et jagada kahenumbrilisi ISCEDi õppesuundi eelkõige valdkondades, kus oli suur kutsehariduse osakaal. "Akadeemilisi" õppesuundi, st suundi, milles ei ole suur kutsehariduse osakaal, ei jagatud. Käesolevaga esitatud liigituses on ka "akadeemilised" õppesuunad jagatud osadeks, et õppekavarühmade liigitus oleks rohkem tasakaalus võrrelduna tavapärase kutsehariduse koolitusvaldkondade liigitusega.

Kutsehariduse liigitus	Käesolev liigitus
141 Õpetamine ja koolitamine	143+144+145+146
224 Ajalugu, filosoofia ja nende sidusteadused	225+226
310 Sotsiaal- ja käitumisteadused	311+312+313+314
420 Bioteadused	421+422
440 Füüsikalised loodusteadused	441+442+443
460 Matemaatika ja statistika	461+462
722 Meditsiiniline teenindamine	725+726+727
850 Keskkonnakaitse	851+852+853

Et õppekavarühmade nimetused oleksid selgemad, on neis tehtud mõned väikesed muudatused.

Ainus suurem sisuline muudatus on **keskkonnateadused**, mis kutsehariduse õppekavarühmade liigituses on koos keskkonnakaitsega liigitatud õppekavarühma 850, käesolevas liigituses aga on keskkonnateadused/ökoloogia liigitatud bioteaduste alla õppekavarühma 422. Põhjus on selles, et sellist liigitust peetakse kasutatud kriteeriumide kohaselt korrektsemaks. On ka mõned teised väikesed muudatused, aga need ei põhjusta tõenäoliselt muutusi kutsehariduse statistikas.

Võrreldes kutsehariduse õppekavarühmadega on käesolevas käsiraamatus selgemalt rõhutatud, et üldhariduslikud laiad õppekavad, milles küll pööratakse eritähelepanu nt humanitaar-, sotsiaal- ja loodusteadustele, aga ei jäeta tähelepanuta ka teisi teadmiste valdkondi, tuleks liigitada õppekavarühma 010 "Põhiõppekavad".

Seos ISCO-88-ga

Ametite klassifikaator (ISCO-88) annab süsteemi rahvaloenduste ja teiste statistiliste uuringute raames saadud ning haldusregistritest pärineva tööalase info liigitamiseks ja koondamiseks.

ISCO-88 kavandamiseks ja väljatöötamiseks vajalik raamistik koosneb kahest põhimõitest: sooritatava tegevuse laad (töö) ja kvalifikatsioon ehk ametioskus.

Töö ISCO-88 statistilise üksusena on defineeritud ühe isiku poolt täidetavate või täimiseks mõeldud ülesannete ja kohustuste kogumina. Sarnaste ülesannetega ja kohustustega tööde kogum moodustab ameti. Isikud liigitatakse ameti järgi, lähtudes nende suhtest oma minevikus, olevikus või tulevikus tehtavasse töösse.

Kvalifikatsioon ehk *ametioskus* on defineeritud võimena täita kindlaid tööülesandeid ja -kohustusi. ISCO eesmärgist lähtuvalt on kvalifikatsioonil kaks mõõdet:

1. Üldine kvalifikatsioon ehk ametioskuste tase, mis on määratud täidetavate tööülesannete ja -kohustuste ulatuse ja keerukusega.
2. Erialane kvalifikatsioon, mis on määratud vajalike teadmiste valdkonnaga, kasutatavate töövahendite ja materjalidega, samuti toodetavate kaupade ja osutatavate teenustega.

Määratletud on neli üldise kvalifikatsiooni taset, mis on seotud ISCED 76-ga.

ISCO-88 ja ISCEDi õppekavarühmad on omavahel seotud, aga tasub meeles pidada, et nende abil liigitatakse erinevaid kriteeriume kasutades erinevaid statistilisi üksusi. Õppekavarühmade liigituse abil rühmitatakse õppekavasid sisu järgi ning ISCO-88 abil liigitatakse töid (tööstalast infot), kasutades eespool nimetatud mõisteid. Näiteks rahvaloenduse andmete võrdlemine ISCEDi alade ja ISCO-88 lõikes peaks andma hariduspoliitika kavandajatele ja kujundajatele huvitavat ja väärtuslikku statistilist infot.

Interdistsiplinaarsed ja üldised valdkondadevahelised õppekavad

Interdistsiplinaarsed õppekavad

“Interdistsiplinaarsed õppekavad” on õppekavad, mis ühendavad mitut (üldjuhul **kaht**) õppekavarühma. Nende õppekavade puhul (vt näiteid 1–3) tuleks kasutada “enamuse põhimõtet”, st aine, mis on ülekaalus, otsustab, millisesse rühma õppekava tuleks liigitada. Ülekaalu kriteeriumiks on tavaliselt ainele kulutatud aeg.

1. näide: Õppekava, mis koosneb nii poliitikateadusest (313) kui majandusteadusest (314) tuleks liigitada vastavalt sellele, kumb ainetest on ülekaalus, st kummale ainetest kulutatakse rohkem aega.

Ka 2. näite ained kuuluvad samasse õppesuunda, kuid kahte erinevasse õppekavarühma. Selle näite puhul tuleb samuti rakendada enamuse põhimõtet. Õppekava ei ole piisavalt üldine, et pidada seda “Põhiõppekavaks” vastavalt järgnevas esitatud määratlusele.

2. näide: Õppekava, mis ühendab jaekaubanduse ja sekretäritöö õppe, tuleks liigitada vastavalt sellele, kumb koolitusala on ülekaalus: 341 “Hulgi- ja jaekaubandus” või 346 “Sekretäri- ja ametnikutöö”.

3. näites kuuluvad ained kahte erinevasse õppesuunda (2 numbri tasand). Kasutage enamuse põhimõtet: see on enam-vähem vältimatu, kuna teisi võimalusi ei ole.

3. näide: Õppekava, mis sisaldab aineid arvutiteaduste alalt, tuleks paigutada õppekavarühma 481 (“Arvutiteadused”), isegi kui see hõlmab teatava määra arvutitehnikat (ala 523 “Elektroonika ja automaatika”).

Üldõppekavad

“Üldõppekavad” tähistab õppekavasid või koolituskursusi, mis sisaldavad osi erinevatelt – **vähemalt kolmelt** – koolitusosalalt peamiselt sama õppesuuna raames ning ükski koolitusala ei ole selgelt ülekaalus. Sellised üldõppekavad tuleks liigitada nii, et kolmanda numbrina kasutatakse ‘0’⁶.

⁶ Sellist liigitust tuleks kasutada üksnes õppesuundade puhul (kahe numbri tase), mis jagunevad kolmeks või enamaks õppekavarühmaks ning eelkõige õppesuundade 34 “Ärindus ja haldus” ja 52 “Tehnikaalad” puhul.

‘0’ koodi kolmanda numbrina kasutatakse üldõppekava tähistamiseks ning seda ei tohiks kasutada täitenumbrina. ‘0’ kasutamine koodi teise numbrina ei ole põhimõtteliselt lubatud.

4. näide: Ärinduse ja halduse õppekava, mis sisaldab juhtimise, rahanduse, müügi ja turunduse teemasid jms, tuleks liigitada õppekavarühma 340 “Ärindus ja haldus (üldine)”.

Õppekavasid, mis keskenduvad ühele konkreetsele kutsealale, kuid sisaldavad toetavaid teemasid teistelt aladelt, ei peeta selles kontekstis üldõppekavadeks.

5. näide: Installatsioonielektriku õppekavas võidakse kavandatavast kutseõppeainest rohkem aega pühendada teistele toetavatele ainetele (keel, matemaatika, loodusteadused jms). Siiski tuleks see õppekava liigitada õppekavarühma 522 “Elektrotehnika ja energeetika” ning mitte üldõppekavaks.

Kuidas käsiraamatut kasutada

1. Õppekava või õppekavarühma liigitamisel tutvuge liigituse ülevaatega (vt eespool). Kõigepealt valige, millisesse õppevaldkonda liigitatav tuleks paigutada. Jätkake õppesuuna valikuga. Paljudel juhtudel on vähem või rohkem ilmne, millisesse õppesuunda õppekava kuulub.
2. Kui olete leidnud sobiva õppesuuna, tutvuge selle kirjeldusega veendumaks, et olete valinud õige õppesuuna ning vajaduse korral ka õige õppekavarühma.
3. Tutvuge õppekavarühma kirjeldusega veendumaks, et tegu on õige koodiga.
4. Õppekava liigitamisel saate toetuda ka käesoleva liigituse põhimõtetele (vt 1. lisa).

Õppekavarühmade kirjeldused

Selles käsiraamatu osas kirjeldatakse kõiki õppekavarühmi õppe sisust lähtuvalt. Õppekavade liigitamisel on väga tähtis tutvuda sisukirjeldustega ning otsustada nende põhjal, milline jaotus vastab liigitatavale õppekavale (õppekavarühmale) kõige paremini.

Üksnes õppekavade nimetuste alusel liigitades võib teha suuri vigu. Eelkõige võib eksitusi juhtuda selliste populaarsete mõistete nagu “kommunikatsioon”, “juhtimine” jms puhul, mida kasutatakse mitmes kontekstis. Samuti võib õppekava nimetuse tähendus erineda riigiti. Seetõttu tuleb õppekavade nimetustega olla ettevaatlik ning lähtuda nende asemel võimalikult palju koolituse põhisisust.

NB! Koodides 140, 210, 220, 310, 340, 440, 520, 540, 620, 720, 810, 850 ja 860 on kolmanda numbrina kasutatud ‘0’, nagu märgitud alade liigituse ülevaattetabeli joonealuses märkuses.

0 Üldõppekavad

“Üld-” viitab käsiraamatu kontekstis “üldisele” “erialase” vastandina ning ei tähenda kindlasti “üldhariduslikku” vastandina “kutsehariduslikule”.

Kategooriat 0 “Üldõppekavad” ei tohi kasutada jääkkategooriana. Konkreetsele **teemale või ainele keskenduvad** õppekavad tuleks liigitada valdkondadesse 1–8.

010 Põhiõppekavad

Põhiõppekavad on õppekavad, mis annavad põhiteadmised lugemises, kirjutamises ja arvutamises ning elementaarse arusaamise teistest ainetest, nt ajaloo, geograafiast, loodusteadustest, sotsiaalteadustest, kunstist ja muusikast ning mõnel juhul usuõpetusest. Põhiõppekava pakutakse tavaliselt alg- ja põhihariduse tasemel. Sellesse kategooriasse liigitatakse ka keskhariiduse taseme üldised põhiõppekavad – nii tuleks teha ka juhul, kui õppekava sisaldab mõningal määral eri teemade, nt humanitaar-, sotsiaal-, loodusteaduste vms elemente. Kutseõppekavasid liigitatakse sellesse kategooriasse üksnes erandjuhul. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Põhiõppekavad

Laiad üldised õppekavad

Üldõppekavad, mis ei keskendu konkreetsele ainele

Kategooriasse kuuluvad:

Üldõppekavad keskhariduse tasemel (mõnes riigis põhihariduse vanemas astmes), milles pööratakse teatavat tähelepanu nt humanitaar-, sotsiaal-, loodusteadustele, jätmata samas tähelepanuta ka teisi teadmiste valdkondi. Mõnedes riikides pakutakse selliseid õppekavasid mingit laadi moodulõppena. Sellised õppekavad tuleks liigitada sellesse kategooriasse.

Erandid:

Õppekavad, mida peetakse üldiseks sissejuhatavas tähenduses (mitte kutsehariduslikud), aga milles on selge rõhk ainel, teemal või ainerühmal, ei kuulu sellesse kategooriasse ning liigitatakse õppe sisust lähtuvalt ühte kategooriatest 1–8.

080 Kirja- ja arvutusoskus

Kirja- ja arvutusoskuse õppekavasid pakutakse peamiselt kirjaoskamatutele **täiskasvanutele** ning nende eesmärk on anda põhiteadmised lugemises, kirjutamises ja mõnikord arvutamises. Et eristada seda kategooriat alast 010 “Põhiõppekavad”, võib rakendada õppijate tüüpilist vanusevahemikku. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Tasandusõppe põhiõppekavad täiskasvanutele

Kirjaoskus

Arvutusoskus

090 Isikuareng

Isikuarengu õppekavasid saab määratleda, lähtudes nende mõjust õppija võimekusele (vaimsele, sotsiaalsele jne). Õppekavarühm hõlmab isikuarengu õppekavasid, mis ei kuulu kategooriatesse 010 “Põhiõppekavad” ega 080 “Kirja- ja arvutusoskus” ning annavad võtmepeädevusi ja ülekantavaid oskusi. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Argumenteerimine ja esinemine

Enesekehtestamise koolitus
Suhtlusoskused

Koostöö

Käitumisoskuste arendamine

Vaimsete võimete arendamine

Tööotsimisprogrammid

Avalik esinemine

Enesehinnangu arendamine

Sotsiaalne pädevus

Ajajuhtimine

Kategooriasse kuuluvad:

eestvedamist (leadership) käsitlevad õppekavad isikuarengu kontekstis;

töökoha või tööülesannetega seotud õpe ja koolitus, kui see on seotud pigem isikuarengu, mitte tööalase arenguga;

igapäevaelus toimetulekut käsitlevad õppekavad vaimse puudega inimestele.

Erandid:

Eestvedamise alane õpe juhtimise kontekstis ei kuulu sellesse kategooriasse ja liigitatakse õppekavarühma 345 "Juhtimine ja haldus".

1 Haridus

140 Õpetajakoolitus ja kasvatusteadus (üldine)

Õpetajakoolituse ja kasvatusteaduse (üldised) õppekavad käsitlevad kasvatusteaduste teooriat ning sisaldavad pedagoogilist praktikat, ilma spetsialiseerumiseta klassiõpetajaks, aineõpetajaks, kutseõpetajaks jne.

Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga üldised õppekavad:

Üldine õpetajakoolitus

Üldised praktilised pedagoogilised ained

142 Kasvatusteadus

Kasvatusteadus käsitleb õppimise protsessi ja teadmiste edasiandmise teooriaid, meetodeid ja tehnikaid. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Didaktika

Kasvatusteadus

Pedagoogiline hindamine, testid ja mõõtmised

Hariduse kvaliteedi hindamine ja haridusuuringud

Kasvatusteadused

Erandid:

Õpetajakoolituse õppekavad, mis ühendavad kasvatusteadusi ja pedagoogilist praktikat, ei kuulu sellesse kategooriasse ning liigitatakse õpetajakoolituse aladesse (143–146).

143 Koolieelikute õpetajate koolitus

Koolieelikute õpetajate koolitus käsitleb ligikaudu 3–7 aastaste laste õpetamise teooriaid, meetodeid ja praktikat tavaharidussüsteemis alushariduse tasemel. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Koolieelikute õpetamine

Koolieelikute õpetajate koolitus

144 Klassiõpetaja ja põhikooli mitme aine õpetaja koolitus

Klassiõpetaja ja põhikooli mitme aine õpetaja koolitus käsitleb teooriaid, meetodeid ja praktikat, mille abil antakse tavaliselt 5–15 aastastele lastele tugev põhiharidus lugemises, kirjutamises ja matemaatikas koos põhiteadmistega teistest ainetest, nt ajaloo, geograafiast, sotsiaalteadustest jne. Aineõpetamine peaks saama vähem tähelepanu kui kategoorias 145 “Aineõpetajate koolitus”. Erivajadusega laste õpetamise alane koolitus kuulub sellesse kategooriasse, samuti täiskasvanutele lugemise ja kirjutamise põhiteadmiste andmise ning sisserändajatele nende emakeele õpetamise õpe. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Klassiõpetaja ja põhikooli mitme aine õpetaja koolitus

Sisserändajatele emakeele õpetaja koolitus

Õpetamine algkoolis

Hariduslike erivajadustega laste õpetaja koolitus

Kategooriasse kuulub:

täiskasvanutele lugemise ja kirjutamise algteadmiste õpetamine.

145 Aineõpetajate koolitus

Aineõpetajate koolitus käsitleb põhiliselt põhikooli vanemas astmes ja järgmistel haridustasemetel erinevate ainete õpetamise teooriaid, meetodeid ja praktikat. Sellesse kategooriasse kuuluvate õppekavade raames õpitakse sageli ka ainet/aineid, mida hakatakse õpetama. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Õpetamine põhikooli vanemas astmes ja keskhariduse tasemel

Õpetajakoolitus – teoreetilised ained, sh inglise keel, matemaatika, ajalugu

Kategooriasse kuuluvad:

õpetajakoolituse õppekavad, mis sisaldavad nii kutsehariduslikke kui teoreetilisi aineid.

Erandid:

Kutsehariduslike, praktiliste ja kunstiainete õpetajakoolituse õppekavad ei kuulu sellesse kategooriasse ning need tuleb liigitada õppekavarühma 146 “Kutseõpetajate koolitus”⁷.

146 Kutseõpetajate koolitus

Kutseõpetajate koolitus käsitleb kutseharidusliku/praktilise õppe ja koolituse teooriaid, meetodeid ja praktikat. Sellesse kategooriasse kuulub muusika-, kunsti- ja teiste kunstialade ning samuti kehalise kasvatuse õpetajate koolitus. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Õpetajakoolitus – kunst ja käsitöö

Õpetajakoolitus – äriained

Õpetajakoolitus – muusika

Õpetajakoolitus – õendus

Õpetajakoolitus – kehaline kasvatus

Õpetajakoolitus – tehnikaained

Sõiduõpetaja koolitus

Ettevõtete praktikajuhendajate koolitus

Koolitaja koolitus

Kategooriasse kuuluvad:

sõiduõpetaja koolitus; tööharjutuse juhendaja koolitus.

Erandid:

Treenerikoolitus ei kuulu sellesse kategooriasse ning see tuleb liigitada õppekavarühma 813 “Sport”.

Õpetajakoolituse õppekavad, mis sisaldavad nii kutsehariduslikke kui teoreetilisi aineid ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 145 “Aineõpetajate koolitus”.

⁷ Mõnel juhul võib kategooriate 145 ja 146 eristamine olla keeruline, aga lähtuda tuleks sellest, et kategooria määrab **aine**, mida õpetaja hakkab õpetama, mitte koolitüüp (kutseõppekavad ei sisalda üksnes kutsehariduslikke aineid).

2 *Humanitaaria ja kunstid*

210 *Kunstid (üldine)*

Kunstid (üldõppekavad) on kunstide õpe ilma ühelegi koolitusala spetsialiseerumata. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga üldõppekavad:

Kunstid

Kunst ja käsitöö

211 *Kujutav kunst ja kunstiteadus*

Kujutav kunst ja kunstiteadus on loomingu- ja eneseväljenduse visuaalsete vormide õpe, mis käsitleb kujutavate kunstide teooriat, ajalugu, tehnikaid ning kunstiloomega tegelemist. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Kunstiteooria

Graafika

Kunsti ajalugu

Maal

Kunstifilosoofia

Skulptuur

Erandid:

Keraamika jms koolitus ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleks liigitada õppekavarühma 215 “Tarbekunst ja oskuskäsitöö”.

Arhitektuuri õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleks liigitada õppekavarühma 581 “Arhitektuur ja linnaplaneerimine”.

Kunstiõpetaja koolitus ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleks liigitada õppekavarühma 146 “Kutseõpetajate koolitus”.

212 *Muusika ja esituskunstud*

Muusika ja esituskunstud käsitlevad muusika, kõne, liikumise, miimika, improvisatsiooni ja lavakunsti esitamise põhimõtteid ja tehnikaid. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Näitlemine ja lavastamine

Koreograafia

Tsirkus

Kompositsioon (muusika)

Dirigeerimine

Tantsukunst

Filmi- ja teatriajalugu

Muusikaajalugu

Muusika

Teater

Kategooriasse kuuluvad:

Muusika ja esituskunstudide *ajaloo ja teooria* õpe.

Erandid:

Muusika ja teiste esituskunstudide *õpetaja koolitus* ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleks liigitada õppekavarühma 146 “Kutseõpetajate koolitus”.

213 *Audiovisuaalne ja muu meedia*

Audio-visuaalne ja muu meedia on raamatute, ajalehtede, raadio- ja telesaadete, filmi- ja video-, muusikasalvestiste tootmise ning graafilise reproduktsiooni tehnikate ja oskuste õpe. See hõlmab värvitruki meetodite, fotograafia ja arvutigraafika õppekavad. Samuti kuulub sellesse kategooriasse raamatute, ajakirjade, plakatite, reklaamide jms graafilise kujundamise õpe. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Raamatute köitmine

Kaameratöö

Trükiladu

Arvutis küljendamine

Filmitootmine

Graafiline disain

Graafiline reproduktsioon

Illustreerimine

Meediatehnikad

Multimeedia tootmine

Fotograafia

Trükkimine

Graafiline kujundamine, küljendamine

Raadio- ja telesaadete tootmine

Helisalvestiste tootmine

Helitehnika

Küljendamine

Kategooriasse kuuluvad:

kompaktkirjastamise ja küljendamise õppekavad.

Erandid:

Eraldi õppekavad, mis käsitlevad *eritarkvara* kasutamist kompaktkirjastamisel, ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 482 “Arvutikasutus”.

Ajakirjandusõpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 321 “Ajakirjandus”.

214 *Disain*

Disain on kuju, vormi ja materjali loominguline ühendamine nt moerõivaste, tööstustoodete ja interjööride kavandamisel ja tootmisel. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Rõivadisain

Tööstustoodete disain

Moedisain

Sisearhitektuur

Sisekujundus

Lavakujundus

Vitriinikujundus

Erandid:

Ehitusdisaini õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 581 “Arhitektuur ja linnaplaneerimine”.

Tööstusdisaini õpe ei kuulu sellesse kategooriasse juhul, kui rõhk on tehnilistel ainetel ning mitte kunstilisel disainil, ning tuleb liigitada sobivasse õppekavarühma õppesuunas 52 “Tehnikaalad”.

Kompaktkirjastamine ja graafiline disain ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 213 “Audiovisuaalne ja muu meedia”.

215 *Tarbekunst ja oskuskäsitöö*

Tarbekunst ja oskuskäsitöö on valitud **käsitööala**, nt juveeltoodete valmistamise, pottseppatöö, kangakudumise, puunikerduse jms tehnikate ja oskuste õpe.

Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Keraamika

Kunstkäsitöö ja rahvakunst

Metallehistöö

Tikkimine

Lilleseade

Klaasikunst

Kullassepatöö

Juveeltoodete valmistamine

Pillide valmistamine (mitte tööstuslik)

Pillide parandamine ja häälestamine

Hõbesepatöö

Kiviraie (käsitöönduslik)

Kangakudumine (käsitöönduslik)

Puunikerdus

Erandid:

Keraamikatoodete, kangaste, tikandite jms *tööstusliku tootmise* alane õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada sobivasse rühma õppevaldkonnas 5 “Tehnika, tootmine ja ehitus”.

220 Humanitaaria (üldised õppekavad)

Humanitaaria (üldised õppekavad) on humanitaarteaduste õpe ilma ühelegi koolitusala spetsialiseerumata. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Humanitaaria

221 Usuõpetus ja teoloogia

Usuõpetus ja teoloogia on usuliste veendumuste, mõistete, sümbolite, väljenduste, tekstide ja vaimsuse õpe. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Religiooni ajalugu

Usuliste tekstide analüüs

Eri usundeid käsitlev õpe

Kategooriasse kuuluvad:

Sellesse kategooriasse kuuluvad lastele ja noortele suunatud õppekavad, mida tavaliselt pakutakse vaimulikes koolides või seminarides, kloostrites vm ning mille *eesmärk on äratada huvi usuliste tõekspidamiste vastu* ja anda lastele ja noortele piisavalt teadmisi usufilosoofiast, et nad saaksid oma usku levitada.

Erandid:

Põhiõppekavad, mida pakutakse vaimulikes koolides, seminarides jm, mis sisaldavad usuõpet, aga ei rõhuta seda ega valmista ette vaimulikuametiks, ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 010 "Põhiõppekavad".

222 Võõrkeeled ja -kultuurid

Võõrkeelte ja -kultuuride õpe käsitleb võõrkeelte struktuuri ja ülesehitust. See hõlmab keelega seotud kultuuri, kirjanduse ja keeleteaduse õpet. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Surnud keeled

Võõrkeeled

Suulise tõlke õppekavad

Teise keele õpe

Kirjaliku tõlke õppekavad

Kategooriasse kuuluvad:

Võõrkeeled on keeled, mida *õpetatakse võõrkeelena* või teise keelena. Teine keel täiendab riigikeelt, mida õpetatakse õpilastele, kelle põhikeeleks on mõni teine keel.

Erandid:

Emakeele õppekavad, isegi juhul, kui see keel ei ole riigikeel (nt õppekavad sisserändajatele, kes õpivad oma emakeelt) ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 223 "Emakeel".

223 *Emakeel*

Emakeel on emakeeleõpe, mis hõlmab ka kirjandust ja keeleteadust. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Loovkirjutamine

Emakeel

Kohalikud keeled

Emakeele õppekavad

Viipekeel

Kategooriasse kuuluvad:

Emakeel on keel, mida *õpetatakse emakeelena*, isegi juhul, kui see keel ei ole riigikeel, nt emakeele õppekavad sisserändajatele.

Erandid:

Riigikeele õppekavad ei kuulu sellesse kategooriasse juhul, kui keelt *õpetatakse võõrkeele või teise keelena*, ning tuleb liigitada õppekavarühma 222 “Võõrkeeled”.

Kirja- ja arvutusoskuse õppekavad ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 080 “Kirja- ja arvutusoskus”.

225 *Ajalugu ja arheoloogia*

Ajaloo õppekavad käsitlevad möödunud sündmusi, eelkõige riigi, maailmajao või maailma poliitilist, ühiskondlikku ja majanduslikku arengut. Võrdleva kirjanduse õpe kuulub sellesse kategooriasse, samuti teaduse ja filosoofia ajalugu. Arheoloogia käsitleb vanu tsivilisatsioone väljakaevamistel leitud materjali teadusliku analüüsi põhjal. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Arheoloogia

Kultuurilugu

Ajalugu

Kirjanduslugu

Teaduse ja filosoofia ajalugu

Museoloogia

Kategooriasse kuuluvad:

üldise kirjandusteaduse õpe (mitte seoses teatava keele õppega);

üldise keeleteaduse õpe (mitte seoses teatava keele õppega).

Erandid:

Kui *kirjandus on seotud teatava keele õppega*, ei kuulu õppekava sellesse kategooriasse, vaid tuleb liigitada õppekavarühma 222 “Võõrkeeled ja -kultuurid” või 223 “Emakeel”.

Surnud keelte (nt ladina vms) õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 222 “Võõrkeeled ja –kultuurid”.

Kunstiajaloo õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 211 “Kujutav kunst ja kunstiteadus”.

Muusika ja esituskunstide ajaloo õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 212 “Muusika ja esituskunstid”.

Majandusajaloo õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 314 “Majandusteadus”.

226 Filosoofia ja eetika

Filosoofia ja eetika on filosoofia, eetika ja sidusainete õpe, mis käsitleb arusaama elust. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Eetika

Loogika

Moraal

Filosoofia

Erandid:

Usuõpetus ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 221 “Usuõpetus ja teoloogia”

3 Sotsiaalteadused, ärindus ja õigus

310 Sotsiaal- ja käitumisteadused (üldine)

Sotsiaal- ja käitumisteaduste üldõppekavad käsitlevad sotsiaal- ja käitumisteadusi ilma ühelegi koolitusala spetsialiseerumata. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga üldised õppekavad:

Käitumisteadused

Sotsiaalteadused

311 Psühholoogia

Psühholoogia käsitleb inimõistust ja -käitumist individuaalsetest erinevustest, kogemustest ja keskkonnast tulenevalt. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Psühholoogia

Psühhoanalüüs

Psühhoteraapia

312 Sotsioloogia ja kulturoloogia

Sotsioloogia ja kulturoloogia käsitlevad inimeste käitumist rühmades ning suhetes kogukonna ja ühiskonnaga. Sellesse õppekavarühma kuuluvad etnoloogia ja sotsiaalanthropoloogia ning samuti inim- ja sotsiaalgeograafia õpe. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Kultuurigeograafia

Kultuuriuuringud

Demograafia/rahvastiku-uuringud

Soouuringud

Etnoloogia

Sotsiaalanthropoloogia

Sotsiaalgeograafia

Sotsioloogia

Erandid:

Sotsiaalse heaolu õppekavad, mille rõhuasetus on praktilisel sotsiaaltööl, ei kuulu sellesse kategooriasse ja tuleb liigitada õppekavarühma 762 “Sotsiaaltöö ja nõustamine”.

313 Poliitikateadus ja kodanikuõpetus

Poliitikateadus ja kodanikuõpetus käsitlevad valitsemist ja poliitilisi ideid või praktikat. Kategooriasse kuuluvad kodanike õigusi ja kohustusi käsitlevad ained. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Kodanikuõpetus

Inimõigused

Rahvusvahelised suhted

Rahu- ja konfliktiuuringud

Poliitika ajalugu

Poliitikateadus

Erandid:

Poliitmajandus ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 314 “Majandusteadus”.

314 Majandusteadus

Majandusteadus käsitleb majanduspoliitikat, majandusteooriat ja majandusalast otsustusprotsessi. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Majandusajalugu

Majandusteadus

Poliitmajandus

Erandid:

Majandusõpe, mille rõhuasetus on *äriõppel*, ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 340 “Ärindus ja haldus (üldine)”.

321 Ajakirjandus

Ajakirjandusõpe käsitleb ajakirjanduse teooriat ja praktikat osana massikommunikatsiooni valdkonnast. Ajakirjandus käsitleb sõnumite vormistust ja sisu. Kategooriasse kuuluvad uudisajakirjandus, arvamused ja artiklite ning olemuslugude kirjutamine jms.

Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Raadioajakirjandus

Infoedastus (vormistus ja sisu)

Ajakirjandus

Massikommunikatsioon (vormistus ja sisu)

Uudisajakirjandus

Erandid:

Massikommunikatsiooni tehnikate (nt trükiste ning raadio- või telesaadete tootmine) õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 213 “Audiovisuaalne ja muu meedia”.

Trükiste küljendamise ja kujundamise õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 213 “Audiovisuaalne ja muu meedia”.

Suhtekorraldus ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 342 “Turundus ja reklaam”.

322 Raamatukogundus, teabelevi, arhiivindus

Raamatukogundus, teabelevi, arhiivindus käsitleb info kogumise, korrastamise ja talletamise ning info kasutamise hõlbustamise meetodeid. Sellesse kategooriasse

kuuluvad raamatukogunduse õppekavad. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Arhiivindus

Dokumendihaldus

Infoteadus

Raamatukogunduse õppekavad

Museoloogilise info haldus

340 Ärindus ja haldus (üldine)

Ärindus ja haldus (üldõppekavad) käsitleb era- ja avalike organisatsioonide ja institutsioonide ressursside planeerimise, suunamise, korraldamise ja koordineerimise teooriat ja praktikat. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Ärindus ja haldus

Ettevõtlusökonomika

Majandusteadus

Kategooriasse kuuluvad:

ärinduse ja halduse õpe, kus ei pöörata eritähelepanu ühelegi õppesuuna 34 koolitusosalale.

Erandid:

Ärinduse õppekavad, milles pööratakse eritähelepanu mõnele õppesuuna 34 “Ärindus ja haldus” koolitusosalale (juhtimine, haldus, turundus jms), tuleks liigitada vastavalt spetsialiseerumisele.

341 Hulgi- ja jaekaubandus

Hulgi- ja jaekaubandus käsitleb kaupade ja teenuste ostu ja müüki, sh aktsiakaubandust, hinnapoliitikat, müügisüsteeme ja -protsessi. See hõlmab hulgi- ja jaekaubandusettevõtete tegevust ning kinnisvara müüki. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Oksjonimüük
Tarbijateenused
Tootelesitlustehnikad
Ost
Kinnisvara
Jaekaubandus
Aktsiad
Laomajandus
Hulgikaubandus

Kategooriasse kuuluvad:

Sellesse kategooriasse kuulub ka *ehitiste jm kinnisvara ostu ja müügi* alane õpe.

342 Turundus ja reklaam

Turundus ja reklaam käsitleb kaupade ja teenuste vahetust organisatsioonide ja/või üksikisikute vahel ning tarbijakäitumist ja tarbijate vajadusi. See hõlmab tootearenduse, hinnakujunduse, levitamise, müügiedenduse ja müügi rolli äri tulemuslikkuse maksimeerimisel.

Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Reklaam
Turu-uuringud
Turustamine
Kaubandus
Suhtekorraldus

343 Rahandus, pangandus, kindlustus

Rahandus, pangandus, kindlustus käsitleb finantstegevuse ja -teenuste kavandamist, juhtimist, korraldust ja kontrolli. See hõlmab organisatsioonide, institutsioonide ja üksikisikute finantsvahendite järelevalvet ja kontrolli ning finantsteenuste pakkumist ettevõtetele ja üksikisikutele. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Pangatellerite õppekavad

Pangandus ja rahandus

Rahandusteooria

Kindlustus

Investeeringute analüüs

Investeeringud ja väärtpaberid

Pensionikindlustus

Sotsiaalkindlustus

Börsindus

Erandid:

Kindlustusmatemaatika ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 462 "Statistika".

344 Majandusarvestus ja maksundus

Majandusarvestus ja maksundus käsitleb finantstehingute tegemist, auditeerimist ja talletamist. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Majandusarvestus

Auditeerimine

Raamatupidamine

Maksuarvestus

345 *Juhtimine ja haldus*

Juhtimine ja haldus käsitleb organisatsioonide ja institutsioonide funktsioonide ja tegevuse kavandamist, suunamist ja käigushoidmist. Sellesse kategooriasse kuuluvad juhtimist, majandust, rahandust jms käsitlevad juhtimise õppekavad juhul, kui nende rõhuasetus on juhtimisel ja haldusel. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Haldus

Haridusjuhtimine

Tööjõu juhtimine

Logistiline juhtimine

Juhtimisteadus

Büroo juhtimine

Organisatsiooniteooria ja -käitumine

Personalijuhtimine

Personalitöö

Ettevõtluse algkursused

Koolitusjuhtimine

Kategooriasse kuuluvad:

eestvedamise (leadership) alane õpe juhtimise kontekstis.

Erandid:

Eestvedamise alane õpe isikuarengu kontekstis ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 090 "Isikuareng".

Halduse õpe ametnikutöö tähenduses ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 346 "Sekretäri- ja ametnikutöö".

346 Sekretäri- ja ametnikutöö

Sekretäri- ja ametnikutöö käsitleb haldusmenetlusi ja praktilist tööd, kontoritehnoloogiat ning sekretäri-, masinakirja- ja arvutioskusi. Spetsialiseeritud sekretäritöö õppekavad (kakskeelsed, meditsiini, õiguse, majandusarvestuse suunaga vms) kuuluvad sellesse kategooriasse juhul, kui õppekava põhieesmärk on sekretäritöö, mitte eriettevalmistusega assistentide õpe. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Haldus- ja sekretäriteenused

Kantseleitöö kursused

Andmesisestus

Võõrkeelse sekretäritöö kursused

Masinkiri

Õigusbüroo sekretäri kursused

Meditsiiniastutuse sekretäri kursused

Kontoritehnika kasutamine

Vastuvõtuametniku koolitus

Sekretäritöö õppekavad

Kiirkiri

Telefonioperaatori töö

Masinkiri

Kategooriasse kuuluvad:

sekretäritöö üldõppekavad, mis muuhulgas sisaldavad arvutiõpet.

Erandid:

Eraldi õppekavad, mis käsitlevad *eritarkvara kasutamist*, ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 482 “Arvutikasutus”.

Büroo juhtimine ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 345 “Juhtimine ja haldus”.

Hotelliteenindaja õppekava ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 811 “Majutamine ja toitlustamine”.

347 Töökorraldus

Töökorraldus käsitleb tööelu struktuuri ja funktsiooni. See hõlmab peamiselt personalikoolituse õppekavasid, mis on seotud töökoha ja tööülesannetega. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Organisatsioonikultuur

Sissejuhatavad kursused

Klientide vajadused

Töökorraldus

Kvaliteedikindlustus

Ametiühingud (üldine)

Tööelu arendamine

Kategooriasse kuuluvad:

personalikoolitus, mis on seotud *töökoha või tööülesannetega* juhul, kui seda ei ole võimalik liigitada teistesse koolitusaladesse.

Erandid:

Töökoha või tööülesannetega seotud koolitus ei kuulu sellesse kategooriasse, kui see *on seotud pigem isikuarengu* kui tööalase arenguga, ning tuleb liigitada õppekavarühma 090 “Isikuareng”.

Personalikoolitus, mida *saab liigitada* mõnesse teise õppekavarühma, ei kuulu sellesse kategooriasse. Nt tehnilised kvaliteedikindlustuse õppekavad tuleb liigitada õppesuunda 52 “Tehnikaalad”.

Töökeskkonna alased õppekavad tuleb liigitada õppekavarühma 862 “Töökaitse”.

Peamiselt kolmanda taseme õppekavad, mis käsitlevad *tööelu üldiselt*, sh tööturgu, sotsiaalpartnereid, tööstuspsühholoogiat jms, ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppesuunda 31 “Sotsiaal- ja käitumisteadused”.

380 Õigus

Õigus käsitleb ühiskondliku korra säilitamise põhimõtteid ja menetlusi, sh õigusspetsialistide, nt advokaatide või kohtunike koolitus. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Äriõigus

Kriminaalõigus

Õigusajalugu

Kohtupraktika

Tööõigus

Tsiviilõigus

Notaritöö

4 *Loodus- ja täppisteadused*

421 *Bioloogia ja biokeemia*

Bioloogia ja biokeemia käsitlevad kõigi elusorganismide struktuuri, funktsiooni, paljunemist, kasvu, arengut ja käitumist. Kategooria hõlmab bioloogia ja sidusteaduste õpet ning sisaldab elusorganismide keemia õpet. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Biokeemia

Bioloogia

Botaanika

Geneetika

Farmakoloogia

Toksikoloogia

Zooloogia

Kategooriasse kuuluvad:

elusorganismides toimuvate keemiliste protsesside õpe (biokeemia, toksikoloogia, farmakoloogia jms).

Erandid:

Keskkonnateadusi, s.o elusorganismide ja keskkonna vahelisi seoseid käsitlev õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 422 “Keskkonnateadused”.

422 *Keskkonnateadused*

*Keskkonnateadused*⁸ käsitlevad organismide omavahelisi suhteid ning suhteid keskkonnaga. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

⁸ Õppekavarühmade liigituses on **keskkonnateadused** koos keskkonnakaitsega kategoorias 850, kuid käesolevas liigituses kuuluvad keskkonnateadused/ökoloogia bioteaduste õppesuunda kategooriasse 422. Selline liigitus on kasutatud kriteeriumidest lähtuvalt õigem.

Ökoloogia

Keskkonnateadused

Erandid:

Bioloogia ja toksikoloogia ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 421 “Bioloogia ja biokeemia”.

440 Füüsikalised loodusteadused (üldine)

Füüsikalised loodusteadused (üldõppekavad) on füüsikaliste loodusteaduste õpe ilma ühelegi koolitusosalale spetsialiseerumata. Sellesse kategooriasse liigitatakse füüsikaliste loodusteaduste üldõppekavad.

441 Füüsika

Füüsika käsitleb aine ja energia omadusi ja vastasmõju. Kategooria hõlmab astronoomia ja kosmoseteaduste õpet. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Astronoomia

Optika

Füüsika

Kosmoseteadused

Erandid:

Optikutöö ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 725 “Meditsiiniline diagnostika ja ravi meetodid”.

442 Keemia

Keemia käsitleb aineid ja elemente ning nende ühendamisel toimuvaid reaktsioone. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Keemia

Orgaaniline keemia

Erandid:

Biokeemia ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 421 “Bioloogia ja biokeemia”.

443 Geoteadused

Geoteadused käsitlevad maa, sh hüdroosfääri ja atmosfääri koostist ja struktuuri. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Geoteadused

Loodusgeograafia

Geoloogia

Meteoroloogia

Okeanograafia

Seismoloogia

Erandid:

Sotsiaalgeograafia ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 312 “Sotsioloogia ja kulturoloogia”.

461 Matemaatika

Matemaatika on abstraktsete deduktiivsete süsteemide õpe. Kategooria hõlmab algebra, aritmeetika, geomeetria, matemaatilise analüüsi ja rakendusmatemaatika. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Algebra

Geomeetria

Matemaatika

Numbriline analüüs

462 *Statistika*

Statistika käsitleb arvandmete kogumist, kirjeldamist, korrastamist ja analüüsi. Kategooriasse kuuluvad tõenäosusteooria ja kindlustusmatemaatika. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Kindlustusmatemaatika

Matemaatiline (teoreetiline) statistika

Tõenäosusteooria

Rakendusstatistika

Uuringu kavandamine

Valimi koostamine

Kategooriasse kuuluvad:

rakendusstatistika;

matemaatiline (teoreetiline) statistika.

Erandid:

Demograafia/rahvastiku-uuringute õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma “Sotsioloogia ja kulturoloogia”.

481 *Arvutiteadused*

Arvutiteadused käsitlevad arvutisüsteemide ja -keskkondade projekteerimist ja arendamist. Kategooria hõlmab tarkvararakenduste projekteerimist, haldust ja integreerimist. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Programmeerimine

Arvutiteadused

Arvutisüsteemide analüüs

Arvutisüsteemide projekteerimine

Informaatika

Võrguhaldus

Operatsioonisüsteemid

Programmeerimiskeeled (Visual Basic, C++ jms)

Erandid:

Arvutitehnika (riistvara) õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada valdkonda 523 “Elektroonika ja automaatika”.

Õppekavad, mis käsitlevad *arvutirakenduste kasutamist*, ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 482 “Arvutikasutus”.

482 Arvutikasutus

Arvutikasutus käsitleb arvutite ning arvutitarkvara ja rakenduste kasutamist eri otstarvetel. Sellised õppekavad on tavaliselt lühikese kestvusega. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Arvutikasutus

Tabelarvutustarkvara

Andmetöötlustarkvara

Kompaktkirjastamise tarkvara

Tekstitöötlustarkvara

Internetikasutus

5 Tehnika, tootmine ja ehitus

520 Tehnikaalad (üldine)

Tehnikaalad (üldõppekavad) käsitlevad tehnikaalasid ilma ühelegi koolitusala spetsialiseerumata. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga üldised õppekavad:

Tehnika

Masinaehituse õppekavad

Tehnika eksploatatsioon ja hooldus

521 Mehaanika ja metallitöö

Mehaanika ja metallitöö (tehnikaalad) käsitlevad masinate, mehaaniliste seadmete ja süsteemide ning metallitoodete projekteerimist, kujundamist, arendamist, tootmist, eksploatatsiooni ja järelevalvet. Kategooria hõlmab kaupu ja teenuseid tootvate seadmete projekteerimist ja eksploatatsiooni. Õppekavade keskmes on masinad, mehaanilised süsteemid ja metallitooted. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Relvad

Hüdraulika

Lukksepatöö

Insenerimehaanika

Tehnikaalade õppekavad

Metallivalu ja valuvormide valmistamine

Metalli treimine ja masintöötlemine

Metallitöötehnika

Peenmehhaanika

Lehtmetallitöö

Terase tootmine

Tööriistade ja matriitside valmistamine

Keevitamine

Erandid:

Mootorliikurite mehaanika ja tehnika õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb lisada õppekavarühma 525 “Mootorliikurid, laevandus ja lennundustehnika”.

522 *Elektrotehnika ja energeetika*

Elektrotehnika ja energeetika (tehnikaalad) käsitleb elektrisüsteemide ja –seadmete montaaži, eksploatatsiooni, parandamist ja vigade diagnostikat kodumajapidamistes, äri- ja tööstusettevõtetes. Kategooria hõlmab elektrivõrkude õhuliinide ja maakaablite ehitust ja eksploatatsiooni. Energeetika käsitleb energiatootmist. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Kliimaseadmed

Kliimaseadmete tehnika

Elektriseadmete remont

Elektrotehnika

Elektriseadmed

Elektrienergia tootmine

Elektritööde õppekavad

Energeetika õppekavad

Gaasivõrk

Kütteseadmed

Tuuma-, hüdro- ja termaalenergia

Energia tootmine

Elektriliinide paigaldamine ja ekspluatatsioon

Külmutusseadmed

Kategooriasse kuuluvad:

kütte-, kliima- ja külmutusseadmete seadistamine, vigade diagnostika ja parandamine.

Erandid:

Sõidukite elektroonika õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb lisada õppekavarühma 525 “Mootorliikurid, laevandus ja lennundustehnika”.

523 Elektroonika ja automaatika

Elektroonika ja automaatika (tehnikaalad) käsitleb elektroonikaseadmete, -masinate ja – süsteemide projekteerimist, kujundamist, arendamist, ekspluatatsiooni ja järelevalvet. Kategooria hõlmab arvuti- ja sideseadmete ehitust. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Raadioelektroonika

Sidesüsteemid

Sidevahendite seadistamine

Sidevahendite hooldus

Arvutitehnika

Arvutiparandus

Juhtimistehnika

Andmetöötlustehnoloogia

Digitaal tehnoloogia

Elektroonika

Elektroonikaseadmete hooldus

Võrgutehnoloogia

Robotika

Telekommunikatsioonitehnoloogia

Teleri- ja raadioparandus

Erandid:

Arvutiteadused (arvutisüsteemide ja tarkvararakenduste loomine) ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 481 "Arvutiteadused".

524 Keemia ja protsessitehnoloogia

Keemia ja protsessitehnoloogia (tehnikaalad) käsitleb selliste toodete ja protsesside kavandamist, loomist ja arendamist, mille käigus toimub keemilisi ja füüsilisi muutusi. Kategooria hõlmab keemiatööstuse seadmete ja kontrollsüsteemide projekteerimist. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Biokeemia

Biotehnoloogia

Keemiatehnika

Protsessitehnika

Laboritehnoloogia

Nafta-, gaasi-, naftasaaduste töötlemine

Masinate ja seadmete käitamine (töötlemine)

Protsessitehnoloogia

Erandid:

Laboritehnika õppekavad kuuluvad sellesse kategooriasse juhul, kui *rõhuasetus ei ole erialasel rakendusel*.

Erandid:

Laboritehnika õppekavad ei kuulu sellesse kategooriasse, kui rõhuasetus *on erialasel rakendusel* (bioloogia, meditsiin vms), ning tuleb liigitada sobivasse õppekavarühma (420, 725 vms).

Õppekavad, mille rõhuasetus on *konkreetses materjali tootmisel* ei kuulu sellesse kategooriasse; nt õppekavad, mille rõhuasetus on *paberitöötlemisel*, tuleb liigitada valdkonda 543 "Materjalitöötlus (puit, paber, plast, klaas)".

525 Mootorliikurid, laevandus ja lennundustehnika

Mootorliikurid, laevandus ja lennundustehnika (tehnikaalad) käsitleb mootorliikurite, sh pinnasetöö- ja põllumajandusmasinate projekteerimist, arendamist, tootmist, ekspluatatsiooni, vigade diagnostikat, parandamist ja hooldust. Tüüpiline on

metallkonstruktsioone ja mootoreid käsitleva õppe kombineerimine. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Lennundustehnika

Lennukite ekspluatatsioon

Mootorsõidukite elektritööd

Mootorsõidukite tehnika

Keretööd

Mootorrattatehnika

Plekitööd

Laevaehitus

Värvimine

Sõidukiehitus ja -parandus

Kategooriasse kuuluvad:

sõidukite elektritööd.

Erandid:

Mootorita sõidukite tootmist ja parandamist käsitlev õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 521 “Mehaanika ja metallitöö” (nt jalgrattad) või 543 “Materjalitöötlus (puit, paber, plast, klaas)” (nt mootorita paadid).

540 Tootmine ja töötlemine (üldine)

Tootmine ja töötlemine (üldised õppekavad) on tootmise ja töötlemise õpe ilma ühelegi koolitusala spetsialiseerumata. Kategooria hõlmab tootmise ja töötlemise üldõppekavasid.

541 Toiduainetetööstlus ja -tootmine

Toiduainetetööstlus ja -tootmine (tootmine ja töötlemine) käsitleb toiduainete ja jookide töötlemist ja pakendamist ning toiduainete tootmiseks ja tarnimiseks kasutatavaid seadmeid ja menetlusi. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Pagaritöö

Õlletootmine

Lihunikutöö

Maiustuste tootmine

Piimatootete tootmine

Toiduainete ja jookide töötlemine

Toiduainete säilitamine

Toidutehnoloogia

Lihatöötlemine

Kondiitritööstus

Tubakatöötlemine

Veinitootmine

Kategooriasse kuuluvad:

toidu käitlemist ja toiduhügieeni käsitlev õpe;

tubakatöötlemist käsitlev õpe.

Erandid:

Toitlustuse õppekavad ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 811 “Majutamine ja toitlustamine”.

Toitumisteadus ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 726 “Teraapia ja taastusravi”.

542 *Tekstiili, rõivaste, jalatsite valmistamine ja naha töötlemine*

Tekstiili, rõivaste, jalatsite valmistamine ja naha töötlemine (tootmine ja töötlemine) käsitleb tekstiili, tekstiili- ja nahktoodete, rõivaste jms esemete ja jalatsite valmistamist. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Rõivatööstuse õppekavad

Õmblemine

Jalatsite valmistamine

Karusnahkade valmistamine

Nahatöötlemine

Sadulsepatöö

Kingsepatöö

Nahatootmine

Ketramine

Rätsepatöö

Tekstiilitööstuse õppekavad

Polsterdustööd/mööblikatete valmistamine

Tööstuslik kudumine

Villatöötlemine

Erandid:

Käsitöö õppekavad (kudumine, tikkimine jms) ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 215 “Tarbekunst ja oskuskäsitöö”.

543 Materjalitöötlus (puu, paber, plast, klaas)

Materjalitöötlus (tootmine ja töötlemine) käsitleb puidust, paberist, plastist, klaasist või muudest materjalidest, näiteks kivist, savist, kunstmaterjalidest jms toodete valmistamist. Sellesse kategooriasse kuuluvad õppekavad keskenduvad pigem konkreetsele materjalile kui üldistele tehnilistele teadmistele. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Paadiehitus (mootorita paadid)

Tisleritöö

Puusepatöö (mitte ehitamine)

Keraamika (tööstuslik)

Mööbli valmistamine

Klaasitöö (tööstuslik)

Tööstuslik teemantide tootmine

Paberitootmine ja -töötlemine

Plasttoodete valmistamine

Kummitoodete valmistamine

Puidutehnoloogia

Puidu mehaaniline töötlemine ja treimine

Puutöö õppekavad

Erandid:

Metallitöö ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 521 “Mehaanika ja metallitöö”.

Ehituspüüese ja -tiseritöö õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 582 “Ehitus ja tsiviilrajatised”.

Keemilist töötlemist käsitlevad üldised õppekavad ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 524 “Keemia ja protsessitehnoloogia”.

Trükkimise ja raamatuköitmise õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 213 “Audiovisuaalne ja muu meedia”.

Käsitöö õppekavad (klaasikunst, puunikerdu jms) ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 215 “Tarbekunst ja oskuskäsitöö”.

544 Kaevandamine ja rikastamine

Kaevandamine ja rikastamine Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Söekaevandamine

Mineraalide tehnoloogia

Nafta- ja gaasi kaevandamine

Toorme kaevandamine

Erandid:

Metallitöö tehnika õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 521 “Mehaanika ja metallitöö”.

Geoloogia õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 443 “Geoteadused”.

581 Arhitektuur ja linnaplaneerimine

Arhitektuur on ehituskunsti ja ehitiste projekteerimise tehnikate õpe. See hõlmab nii ehitiste praktilisi aspekte, nt tugevusõpetust, funktsionaalsust ja majanduslikku tõhusust, kui esteetilisi külgi. **Linnaplaneerimine** käsitleb linnade sihipärasest kasvu ja parendamist nii funktsionaalsest kui esteetilisest seisukohast. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Arhitektuuriline linnakujundus ja -planeerimine

Arhitektuur

Ehitiste projekteerimine

Kartograafia/maamõõtmine

Linnaplaneerimine

Paikkonna arendamine

Maastikuarhitektuur

Ehitisarhitektuur

Mõõdistamine

Linna- ja maapiirkondade planeerimine

Linnaliste piirkondade planeerimine

Kategooriasse kuuluvad:

kartograafia ja maamõõtmise õpe.

Erandid:

Sisekujunduse õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 214 “Disain”.

Parkide ja aedade *kavandamine ja kujundamine* ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 622 “Aiandus”.

582 *Ehitus ja tsiviilrajatised*

Ehitus käsitleb avalike, äri-, tööstus- ja eluhoonete ehitamise ja ekspluatatsiooni ning hoonete elementide valmistamise teadust, tehnoloogiat ja tehnikat. ***Tsiviilrajatiste*** õpe käsitleb suurehitiste jm süsteemide, sh transpordi-, veevarustus-, kanalisatsioonisüsteemide jms projekteerimist, katsetamist ja ehituse juhtimist. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Müürsepatöö

Sillaehitus

Ehitus

Ehitustehnika

Ehitustehnoloogia

Puusepa- ja tisleritöö (ehitus)

Tsiviilehitus

Ehituslikud metallkonstruktsioonid (ehitus)

Doki- ja sadamatehnika

Põranda- ja seinaplaatide paigaldamine

Põrandakatte paigaldamine

Müürsepa- ja plaatimistö

Maalritöö ja tapeetimine

Krohvimine

Torustiku- ja torulukksepatöö

Tee-ehitus

Veetehnika ja -tehnoloogia

Veevarustus ja kanalisatsioonitehnika

Ventilatsioon

Erandid:

Elektripaigaldamine ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 522 “Elektrotehnika ja energeetika”. Ka *kütte-, kliima- ja külmutusseadmete paigaldamine ja parandamine* ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 522 “Elektrotehnika ja energeetika”.

6 *Põllumajandus*

620 *Põllumajandus, metsandus ja kalandus (üldine)*

Põllumajandus, metsandus ja kalandus (üldõppekavad) käsitleb põllumajandust, metsandust ja kalandust ilma ühelegi koolituselale spetsialiseerumata. Kategooriasse liigitatakse põllumajanduse, metsanduse ja kalanduse üldõppekavad.

621 *Põllundus ja loomakasvatus*

Põllundus ja loomakasvatus (põllumajandus) käsitleb põllukultuuride kasvatamist, põllu- ja karjamaade harimist ja saagikoristust ning loomade karjatamist ja kasvatamist. Kategooria hõlmab põllumajandusettevõtete juhtimist ja käitamist ning töötlemata taime- ja loomakasvatussaaduste tootmist. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Põllumajandusteadused

Agronoomia ja taimekasvatus

Loomakasvatus

Taimekasvatus

Koerte aretus

Põllumajandusettevõtte juhtimine

Talupidamine

Puuviljakasvatus

Viljakasvatus

Hobuste aretus

Seakasvatus

Linnukasvatus

Rukki- ja nisukasvatus

Lambakasvatus

Mullateadus

Köögiljakasvatus

Viinamarjakasvatus

Kategooriasse kuuluvad:

mullateadus, mullaviljakuse ja niisutustehnikad;

intensiivkultuuride, nt puu- ja köögiviljakasvatus.

Erandid:

Veinitootmise õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 541 "Toiduainetetöötlus ja -tootmine".

Ratsastamise õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 813 "Sport".

622 Aiandus

Aiandus käsitleb aiandusvõtteid ja aiapidamist, floristikat, taimekasvatusmeetodeid kasvuhoones, taimede ettekasvatamist, maastikuhooldust jms.

Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Floristika

Aiatöö

Haljastus

Aiandusvõtted

Taimede ettekasvatamine

Turbakasvatus

Kategooriasse kuuluvad:

linnaparkide ja -aedade ning koduaedade kavandamine ja rajamine;

aianduse õppekavad, mis ühendavad lille- ja köögiviljakasvatust.

Erandid:

Toiduks ettenähtud *taimede* (nisu, riis, puuvili, köögivili jms) *kasvatamist* käsitlev õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 621 “Põllundus ja loomakasvatus”.

Mullateadust, mullaviljakust ja niisutustehnikaid käsitlev õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 621 “Põllundus ja loomakasvatus”.

Rahvusparkide haldamine ei kuulu sellesse valdkonda ning tuleb liigitada õppekavarühma 852 “Looduskeskkond ja puutumatu loodus”.

Maastikuarhitektuuri õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 581 “Arhitektuur ja linnaplaneerimine”.

623 Metsandus

Metsandus käsitleb metsade rajamist, metsakasvatust, -raiet ja -majandamist. Kategooria hõlmab jahinduse õpet. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Metsamajandus

Metsatööstus

Metsandus

Jahindus

Erandid:

Rahvusparkide haldamine ei kuulu sellesse valdkonda ning tuleb liigitada õppekavarühma 852 “Looduskeskkond ja puutumatu loodus”.

Puidutehnoloogia (saekaatritöö jms) ei kuulu sellesse valdkonda ning tuleb liigitada õppekavarühma 543 “Materjalitöötlus (puit, paber, plast, klaas)”.

624 Kalandus

Kalandus käsitleb kalade ja teiste mereandide aretust, kasvatust ja püüki. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Kalaaretus

Kalamajandid

Kalapüük

Kalandusteadus ja -tehnoloogia

Koorikloomade aretus

Kategooriasse kuuluvad:

kalapüügilaevade käitamise õppekavad.

Erandid:

Kalade tööstusliku töötlemise õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 541 "Toiduainetetöötlus ja -tootmine".

640 Veterinaaria

Veterinaaria käsitleb loomade haiguste ja vigastuste ennetamist, diagnostikat ja ravi ning üldist loomade eest hoolitsemist. Kategooria hõlmab loomakliinikutes abi saavate haigete, vigastatud ja tervisehäiretega loomade eest hoolitsemist. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Loomatervishoid

Loomade paljundamine (teadus)

Veterinaari assisteerimine

Veterinaarmeditsiin

Veterinaaria

Kategooriasse kuulub:

Loomade paljundamise õpe.

Erandid:

Tõuaretuse õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 621 "Põllundus ja loomakasvatus".

7 *Tervis ja heaolu*

720 *Tervis (üldine)*

Tervis (üldised õppekavad) on tervishoiu õpe ilma ühelegi koolitusala spetsialiseerumata. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga üldõppekavad:

Tervishoid

Rahvatervise õppekavad

721 *Meditiin*

Meditiin käsitleb inimeste haiguste ja vigastuste ennetamise, diagnostika ja ravi põhimõtteid ja protseduure ning üldist tervishoidu. Põhimõtteliselt hõlmab õppekavarühm arstide väljaõpet. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Üldmeditsiin

Günekoloogia

Meditiin

Meditiiniline koolitus

Pediaatria

Kirurgia

Arstikoolitus

723 *Õendus*

Õendus käsitleb haigete, puuete või tervisehäiretega inimeste tervishoidu ning arstide ja teiste meditsiini- ja tervishoiutöötajate abistamist patsientide diagnoosimisel ja ravimisel. Õenduse erialadel pööratakse peatähelepanu tervise taastamisele ja edendamisele haiguste ravi ja taastusravi ajal. Kategooria hõlmab vanurite ja puuetega inimeste eest hoolitsemist. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Hooldusõendus

Õendus

Vanurite hooldus

Puuetega inimeste hooldus

Tervishoiu õppekavad

Imiku hügieen (õendus)

Ämmaemandatöö

Sanitaritöö

Vaimse tervise õendus

Kategooriasse kuuluvad:

hoolduse õppekavad, mis hõlmavad nii tervishoiu kui sotsiaalhoolekande, nt vanurite hooldus.

Erandid:

Veterinaarõendus ei kuulu sellesse valdkonda ning tuleb liigitada õppekavarühma 640 “Veterinaaria”.

Hambaarstiõendus ei kuulu sellesse valdkonda ning tuleb liigitada õppekavarühma 724 “Hambaravi ja -hooldus”.

Lastehooldus (kui tegu ei ole tervishoiuga) ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 761 “Lastehooldus ja noorsootöö”.

724 Hambaravi ja -hooldus

Hambaravi ja -hooldus käsitleb hammaste ja igemete haiguste ja hälvete diagnoosimist, ravi ja ennetust. Kategooria hõlmab hambaproteeside ja ortodontiliste seadmete kavandamist, valmistamist ja parandamist. Kategooria hõlmab hambaarsti assistentide õpet. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Hambaarsti assistent

Suuhügieen

Hambaravitehnika

Hambaarstiõendus

Stomatoloogia

Suuõõnekirurgia

Odontoloogia

Ortodontia

Kategooriasse kuulub:

suuhügieeni ja hammaste tervishoidu käsitlev õpe.

725 Meditsiinilise diagnostika ja ravi meetodid

Meditsiinilise diagnostika ja ravi meetodid käsitleb haiguste ja puuete diagnoosimiseks ja raviks kasutatavat tehnoloogiat. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Kiirabitehnika

Meditsiiniline laboritehnika

Radioloogiatehnika

Radioteraapia

Kuulmisaparaatide tehnika

Optometrist

Proteesitehnika

Röntgenoloogia

Kategooriasse kuuluvad:

Kategooria hõlmab *meditsiinilist laboritehnikat*.

Erandid:

Hambatehnika ei kuulu sellesse kategooriasse, kui *põhitähelepanu ei pöörata* meditsiinilisele laboritehnikale. Üldine laboritehnika kuulub õppekavarühma 524

“Keemia ja protsessitehnoloogia”. Laboritehnika, mille puhul põhitähelepanu on teistel rakendusvaldkondadel (bioloogia, füüsika, keemia jne), liigitatakse sobivasse õppekavarühma (421, 441, 442 jne).

Hambatehnika õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 724 “Hambaravi ja -hooldus”.

726 Teraapia ja taastusravi

Teraapia ja taastusravi käsitleb ajutise või püsiva puude tõttu vähenenud teovõimega inimeste tavapärase füüsilise seisundi taastamist. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Dietoloogia õppekavad

Meditiiniline massaaž

Toitumine/dietoloogia

Tegevusteraapia

Füsioteraapia

Taastusravi

Kõneravi

Kategooriasse kuuluvad:

kutsealane *rehabilitatsioon ja tegevusteraapia*.

Erandid:

Psühhoteraapia õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 311 “Psühholoogia”.

Toitumisteadus ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 421 “Bioloogia ja biokeemia”.

727 Farmaatsia

Farmaatsia käsitleb ravimeid ja nende mõju inimestele. Kategooria hõlmab ravimite valmistamist, väljastamist ja manustamist. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Apteeker

Farmaatsia

Erandid:

Farmakoloogia ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 421 “Bioloogia ja biokeemia”.

761 Lastehooldus ja noorsootöö

Lastehooldus ja noorsootöö käsitleb laste ja noorte arendamist ja hooldust. Kategooria hõlmab kooliõpilaste puhkuse ja vaba aja tegevuste kui sotsiaalteenuste õpet. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Lastehooldus

Laste vaba aja tegevused

Noortele suunatud teenused

Noorsootöö õppekavad

Erandid:

Koolieelikute õpetamine ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 143 “Koolieelikute õpetajate koolitus”.

Laste tervishoiu õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 723 “Õendus”.

762 Sotsiaaltöö ja nõustamine

Sotsiaaltöö ja nõustamine käsitleb kogukondade, rühmade ja üksikisikute heaoluvajadusi ja sobivaid viise nende vajaduste rahuldamiseks. Põhitähelepanu on sotsiaalsel heaolul rõhuasetusega sotsiaalpoliitikale ja sotsiaaltööle. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Alkoholi ja narkootikumide kuritarvitamise alane nõustamine

Alkohol, tubakas, narkootikumid (teavitamine)

Kriisiabi

Pere- ja abielunõustamine

Kiusamine ja vägivald (teavitamine)

Sotsiaalpoliitika

Sotsiaaltöö

Sotsiaalteooria (rakenduslik)

Sotsiaaltöö (heaolu)

Kutsenõustamine

Kutsesuunitlus

Kategooriasse kuuluvad:

Kutsesuunitlust käsitlev õpe.

Erandid:

Sotsioloogia ja sotsiaalteaduse õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 312 "Sotsioloogia ja kulturoloogia".

Hoolduse õppekavad, mis *ühendavad tervishoiu ja sotsiaalhoolekande*, nt vanurite hooldus, ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 723 "Õendus".

8 *Teenindus*

810 *Isikuteenindus (üldine)*

Isikuteenindus (üldõppekavad) on isikuteeninduse üldine õpe ilma ühelegi koolitusala spetsialiseerumata. Õppekavarühm koosneb suures ulatuses keskhariduse taseme õppekavadest. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga üldised õppekavad:

Isikuteenindus

811 *Majutamine ja toitlustamine*

Majutamine ja toitlustamine käsitleb toidu, jookide, majutuse ja nendega seotud teenuste pakkumist hotellides, restoranides jne. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Toitlustamine

Kokandus (restoranides ja hotellides)

Toidu serveerimine

Majutusteenindus

Hotelli- ja restoraniteenused

Hotelli vastuvõtutöötaja koolitus

Hotelliteenused

Ettekandjatöö ja baariteenindus

Erandid:

Tööstusliku toiduainetetöötuse õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 541 "Toiduainetetöötlus ja -tootmine".

Vastuvõtuametniku koolitus ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 346 "Sekretäri- ja ametnikutöö".

812 Reisimine, turism ja vabaajaveetmine

Reisimine ja turism käsitleb turismisihtkohtade ja -ürituste turundamist ja reklaami. Kategooria hõlmab piletimüügi ja kohtade reserveerimise õpet. **Vabaajaveetmine** käsitleb üksikisikute ja rühmade puhkuse- ja vabaajategevuste korraldust. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Lennujaama maapealsete teenindajate koolitus

Giidi, rühmajuhi töö

Puhkus ja vaba aeg

Turismikorralduse õppekavad

Reisikorraldusteenused

Reisimine ja turism

Reisiteenused

Erandid:

Kooliõpilaste puhkust ja vabaajategevusi käsitlev õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning liigitatakse õppekavarühma 761 “Lastehooldus ja noorsootöö”.

813 Sport

Sport käsitleb valitud spordiala tehnikaid ja oskusi. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Treeneri õppekavad

Valitud spordiala tehnikad ja oskused

Kohtunike ja teiste spordiametnike õppekavad

Kategooriasse kuuluvad:

Ratsastamise õpe kuulub sellesse kategooriasse.

Erandid:

Füüsilise kasvatus õpetaja koolitus ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleks liigitada õppekavarühma 146 “Kutseõpetajate koolitus”.

814 *Koduteenindus*

Koduteenindus käsitleb erinevaid koduteenuseid, nt majapidamine, koristamine, pesupesemine jne. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Hooldustööd, majapidamine ja koduteenindus

Korstnapühkimine

Puhastusteenindus

Toiduvalmistamine (kodus)

Kodundus

Keemiline puhastus

Matuseteenused ja lahkunu hooldus

Kodumajandus

Pesupesemine

Näputöö (kodus)

Õmblustöö (kodus)

Kategooriasse kuuluvad:

Puhastusteeninduse õppekavad kuuluvad sellesse kategooriasse isegi juhul, kui *koolitus käsitleb koolide, haiglate, tehaste jms koristamist*.

Erandid:

Ehitiste hoolduse (kinnisvarahooldaja jms) õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 582 "Ehitus ja tsiviilrajatised".

815 *Juuksuritöö ja iluteenindus*

Juuksuritöö ja iluteenindus käsitleb juuste ja keha hooldust kosmeetilistel eesmärkidel. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Meestejuuksur

Iluprotseduurid
 Kosmetoloogia (jumestamine)
 Juuksuritöö
 Sportlikud ja tervislikud eluviisid (fitness)

840 *Transporditeenused*

Transporditeenused käsitlevad laevade, lennukite ja teiste transpordivahendite tööd, navigeerimist ja juhtimist. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Lennujuhtimine
 Lennukijuhtimine
 Pardameeskonna koolitus
 Õhu-, raudtee-, maantee- ja maanteeõidukite jms õppekavad
 Kraana- ja veoautojuhtimine
 Sõidukijuhtimise õppekavad
 Lendamine ja navigeerimine
 Navigatsioonitehnikad
 Postiteenused
 Raudteeseid
 Maanteeõidukite käitamine
 Laeva käitamine
 Transpordi õppekavad

Kategooriasse kuuluvad:

Lennuki pardameeskonna koolitus kuulub sellesse kategooriasse.

Erandid:

Telefoni- ja internetiteenuseid käsitlevad õppekavad ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb lisada õppekavarühma 523 “Elektroonika ja automaatika”. *Telefonioperaatori* õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 346 “Sekretäri- ja ametnikutöö”.

850 Keskkonnakaitse (üldine)

Keskkonnakaitse (üldõppekavad) on keskkonnakaitse õpe ilma ühelegi koolitusala spetsialiseerumata. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga üldised õppekavad:

Keskkonnakaitse

Loodusressursside kasutamine

851 Keskkonnakaitsemeetodid

Keskkonnakaitsemeetodid käsitlevad prügi ja jäätmete minimeerimise ja reostuse vältimise protsesse. Kategooria hõlmab õppekavasid, mis käsitlevad vee-, õhu-, pinnase- jms kontrolli. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Õhusaaste kontroll

Keskkonnatehnikad

Mürasaaste kontroll

Tööstusjäätmete kontroll

Ringlussevõtt

Veereostuse kontroll

Erandid:

Toidu-, vee- jms hügieeninõudeid käsitlevad õppekavad ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 853 “Prügi ja heitvete käsitlemine”.

852 Looduskeskkond ja puutumatu loodus

Looduskeskkond ja puutumatu loodus käsitleb seoseid elusorganismide ja looduskeskkonna vahel, et kaitsta loodust ja metsloomi. Kategooria hõlmab õpet, mis käsitleb rahvusparkide loomist ja haldamist, et säilitada nende algset looduslikku seisundit. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Rahvusparkide ja puutumatu looduse haldamine

Looduskaitse

Puutumatu loodus

Erandid:

Metsanduse ja aianduse õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada sobivasse õppekavarühma õppesuunas 62 “Põllumajandus, metsandus ja kalandus”.

Jahinduse õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 623 “Metsandus”.

853 *Prügi ja heitvete käsitlemine*

Prügi ja heitvete käsitlemine on rahva tervist mõjutavate valdkondade nagu toidu hügieeninõuete, veevarustuse, reovee ja prügi ning tänavapuhastusega tegelevaid avalikke teenuseid käsitlev õpe. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Hügieeninõuded

Avalik hügieen

Jäätmete kogumine

Jäätme-/heitveekäitlus

Tänavapuhastus

Veevarustus (teenus)

Kategooriasse kuuluvad:

Kategooria hõlmab *rahva tervist mõjutavate valdkondade* nagu toidu hügieeninõuete, veevarustuse, reovee ja prügi ning tänavapuhastusega tegelevaid *avalikke teenuseid* käsitlevaid õppekavasid.

860 Turvamine (üldine)

Turvamine (üldõppekavad) on turvateenuste õpe ilma ühelegi koolitusala spetsialiseerumata. Kategoriasse kuuluvad üldised turvamist käsitlevad õppekavad.

861 Vara- ja isikukaitse

Vara- ja isikukaitse käsitleb vara ja isikukaitsega seotud avalikke teenuseid. Kategooria hõlmab politsei-, korrakaitse-, päästametnike ning tuletõrjajate koolitust. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Avalik kord

Tolli õppekavad

Tuletõrjetehnika

Tuletõrje

Turvateenistus

Politseitöö

Konstaabliõpe

Vanglatöö

Avalik kord

Turva- ja kahjuennetusteenistus

Erandid:

Õiguse õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 380 "Õigus".

Kriminoloogia õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 312 "Sotsioloogia ja kulturoloogia".

862 Töökaitse

Töökaitse käsitleb töökohaga seotud keskkonnategurite väljaselgitamist, hindamist ja kontrolli. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Ergonoomia (töökaitse)
 Töötervishoid ja -ohutus
 Tööalane heaolu
 Töökaitse
 Tööturvalisus
 Töötervishoid ja -hügieen
 Tööohutus
 Stress
 Töökeskkond

Erandid:

Kutserehabilitatsiooni ja tööteraapia õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 726 “Teraapia ja taastusravi”.

Tööõiguse õpe ei kuulu sellesse kategooriasse ning tuleb liigitada õppekavarühma 380 “Õigus”.

Ergonoomia õpe ei kuulu sellesse kategooriasse juhul, kui rõhk on tehnilistel ainetel, ning tuleb liigitada sobivasse õppekavarühma õppesuunal 52 “Tehnikaalad”.

863 Militaarõpe

Militaarõpe käsitleb sõjanduse ja kaitsega seotud avalikke teenuseid ning pakub sõjanduse põhimõtete ja praktika alast koolitust. Sellesse kategooriasse liigitatakse järgmise põhisisuga õppekavad:

Sõjaväelaste koolitus
 Kaitseuringud
 Sõjandusteooria

Erandid:

Mittesõjalistel õppekavadel õppivate sõjaväelaste õpe tuleb liigitada vastavalt õppe sisule.

Lisa 1

Liigituse põhimõtted

Käesolevas lisas esitatud määratlused pärinevad Austraalia Statistika Klassifikatsioonide ja Kvalifikatsioonide Ametilt (ABSCQ, the Australian Bureau of Statistics Classifications and Qualifications). ABSCQ abistas ka käsiraamatus esitatud õppekavarühmade kirjelduste koostamisel. Autorid avaldavad Austraaliale tänu võimaluse eest kasutada mõnesid nende määratlusi.

Sissejuhatus

Õppekavarühmade liigituse aluseks on õppe sisu. Õppekavad rühmitatakse õpetatavate teemade või ainete sisulisest lähedusest lähtuvalt. Õppekavad liidetakse õppekavarühmadesse, õppesuundadesse ja õppevaldkondadesse “teadmiste läheduse” põhjal. Õppekava põhisisu määrab, mis kategooriasse õppekava tuleks liigitada.

Sama põhimõtte kehtis vana koolitusala liigituse ISCED76 puhul.

Uue liigituse väljatöötamisel kaaluti lähtekohana mitmeid olemasolevaid liigitusi (vt Andresson ja Olsson 1996, Fields of Training. Appendices).

Otsus oli väga kindel: õppe sisust lähtuv lähenemisviis on parim õppekavade liigitamise alus.

Mida aga peetakse silmas sisulise läheduse või “teadmiste läheduse” all?

Õppe sisu

Õppekavarühmad on määratletud lähtuvalt sisust, mida õppekava raames õpetatakse. Õppekava liigitus on seotud tegeliku ja praktilise õppe sisuga. Sisuteadmisi rakendatakse teatavat tüüpi probleemi puhul või teataval eesmärgil. See eesmärk võib olla praktiline (nt tehnikaalad), abstraktne (nt filosoofia) või mõlemat (nt arhitektuur).

Õppekavarühm (koolitusala) on õppe sisu funktsioon. Kui kahe õppekava põhiteemad või -ained kattuvad, kuuluvad need õppekavad samasse õppekavarühma. Praktikas liigitatakse õppekavad samasse õppekavarühma, kui õpetatavad põhained on liigituspõhimõtteid arvestades piisavalt sarnased. Loomulikult on sellised hinnangud osalt subjektiivsed. Liigitust välja töötades oleme püüdnud lähtuda järgmisest:

1. Kasutajate peamised vajadused peavad olema täidetud.
2. Tegelikust tuleb kajastada võimalikult täpselt.
3. Liigitus peab olema ülevaatlik.
4. Statistiline väljund, nt õppekavarühmad ei tohiks olla liiga väikesed. Kuigi rühmade suurus ei peeta ülemaailmses liigituses oluliseks, on mõned rühmad mõnes riigis väikesed ja teises suured.
5. Liigitus peab toetuma *ISCEDi* kahenumbrilisele õppekavarühmade süsteemile ning ka EUROSTATi/CEDEFOPi õppekavarühmade süsteemile.

Ei ole võimalik luua absoluutselt objektiivset liigitust. Samuti ei ole olemas **ühte lõplikult parimat** õppekavade liigitamise süsteemi. Alati on tegu kompromissiga eri seisukohtade ja kaalutluste vahel. Võimatu on leida liigitussüsteemi, mis vastaks kõigile nõudmistele. Oleme siiski veendunud, et käesolevas käsiraamatus esitatud liigitus on suhteliselt hea lahendus.

Koolitusvaldkonnad on teineteisega seotud ühise sisu, õppe üldise eesmärgi ja õppe sisu aluseks olevate teoreetiliste teadmiste kaudu. Näiteks bioloogia on seotud keemia ja füüsikaga, kuna

- bioloogia mõistmiseks on vaja mõningal määral tunda füüsikat ja keemiat
- õppe üldine eesmärk on sama: mõista loodusnähtusi
- rakendatakse samu teoreetilisi teadmisi, nt teaduslikke meetodeid ja universumi toimimispõhimõtteid.

Õppekavarühmade kriteeriumid

ISCED 97 süsteemis liigitatakse õppekavarühmi vastavalt järgmistele kriteeriumidele **olulisuse järjekorras:**

- teoreetiline sisu
- õppe eesmärk
- õppe objektid
- meetodid ja tehnikad

- vahendid ja varustus

Teoreetiline sisu tähendab õppekavas sisalduvaid ideid ja mõisteid.

Õppe eesmärk on õppekava läbimisel omandatavate teadmiste ja oskuste eesmärk. NB! Eesmärk ei tähenda õppijate isiklikke eesmärke; tegu on *õppekava eesmärgiga*.

Õppe objektid on käsitletavat nähtused, probleemid või ühikud. Need on “asjad”, mille suhtes õppijad õpivad rakendama kursusel omandatavaid teadmisi ja oskusi. Tegu võib olla näiteks matemaatiliste probleemide, remonti vajavate sõidukite, teatavat haigust põdevate inimestega.

Meetodid ja tehnikad on spetsiifilised menetlused õppekava läbimisel omandatavate oskuste ja teadmiste rakendamiseks. Tegu võib olla näiteks matemaatiliste probleemide lahendamise etappidega, sõidukite parandamise tehnikatega või teatavate tervisekahjustuste ravimise protseduuridega.

Vahendid ja varustus on seadmed ja rakendused, mida õppekava läbimisel õpitakse kasutama ja millega töötama.

Kriteeriumide rakendamine

Kõik õppekavad koosnevad teooria ja faktiteadmiste ning praktiliste oskuste segust. Näiteks kutseõppekavade rõhuasetus on peamiselt praktilistel oskustel, aga vaja läheb ka teataval määral teoreetilisi ja faktiteadmisi. Kui tehakse kindlaks, et sellise kutseõppekavaga seotud faktiteadmised ja teooria moodustavad osa teatavast kõrghariduse taseme õppekavast, peaksid need õppekavad kuuluma samasse kategooriasse. Näiteks seadmete valmistamist käsitlev õppekava käsitleb insenerimehaanikas kasutatavat matemaatikat, faktiteadmisi ja tehnikateooriat ning seetõttu peaksid seadmete valmistamine ja insenerimehaanika kuuluma samasse koolituslasse (aga erinevatele haridustasemetele). Sama kehtib elektriku kutseõppekava puhul, mis on seotud kõrgema taseme elektrotehnika õppekavadega ning kuulub seega samasse õppekavarühma. Õendus liigitatakse õppekavarühma 723 ning meditsiin õppekavarühma 721 – miks ei kuulu nad samasse rühma? Need rühmad on ilmselgelt lähedased, aga nende sisus on erinevusi. Samuti valitseb tugev kasutajate huvi eristada

õdesid arstidest ning mõnedes riikides, kus nende haridustase on sama, peab eristamisvõimalus tekkima õppekavarühma kaudu.

Kui kriteeriumid osutavad eri suundadesse, on tegu piirijuhtumiga. Kõige selgem näide on veterinaaria õpe: kas see tuleks seostada meditsiini või loomakasvatusega? Oleme valinud viimase. Teine näide on keskkonnateadus ja keskkonnakaitse. Keskkonnateadus on lähedane bioloogiaga ning liigitatakse bioteaduseks. Keskkonnakaitse on lähemal teistele kaitseteenustele ning kuigi see sisaldab bioloogiaga seotud aineid, oleme liigitanud selle teenuste alla.

Riigid peaksid uusi koolitusvalade kirjeldusest puuduvaid õppekavasid liigitades kasutama eespool nimetatud kriteeriume.

Näide 1. Vaimse puudega inimeste õppekavad, mis käsitlevad igapäevaeluga toimetulekut, liigitatakse õppekavarühma 090 “Isikuareng”, kuna selliste õppekavade sisuks on isikliku võimekuse arendamine.

Näide 2. Pardateeninduse õppekavad sisaldavad ohutustehnika, lennunduse, arstiabi, hotelliteeninduse jms elemente. Liigituskriteeriume rakendades leiti, et need õppekavad tuleks liigitada õppekavarühma 840 “Transport” ning mitte rühma 811 “Majutamine ja toitlustamine”.

Kasutatud allikad

- Andersson, R. (1994): Review of ISCED - Fields of study. ISCED 94/6, Division of Statistics, Pariis, aprill 1994
- Andersson, R. (1995): Review of ISCED - Fields of study. Läbivaadatud ettepanekud. Memo, 4. oktoober 1995, Statistics Sweden
- Andersson, R. ja Olsson, A-K (1994): Fields of study. UNESCO ksimustik ja liikmesriikide vastused, memo, veebruar 1994, Statistics Sweden
- Andersson, R. ja Olsson, A-K (1996a): Fields of Training. Appendices. Memo, 29. mai 1996, Statistics Sweden
- Andersson, R. ja Olsson, A-K (1996b): Fields of Training. Ettepanek, memo, 31. mai 1996, Statistics Sweden
- Andersson, R. ja Olsson, A-K (1998): Fields of Training. Käsiraamat, lplik versioon, memo, 30. november 1998, Statistics Sweden
- Castles, I (1993): ABS Classifications of Qualifications. Australian Bureau of Statistics, 1993
- CNIS, Conseil National de L'information statistique (1994): Nomenclature des Spcialits de formation. Käsiraamat, CNIS, Pariis 1994
- EUROSTAT ja CEDEFOP (1999a): Fields of Training. Käsiraamat. Luxembourg 1999
- EUROSTAT ja CEDEFOP (1999b): Domaines de formation. Käsiraamat. Luxembourg 1999
- EUROSTAT ja CEDEFOP (1999c): Handbuch der Ausbildungsfelder. Luxembourg 1999
- ILO (1988): International Standard Classification of Occupations; ISCO-88. Geneva, International Labour Office, 1990
- OECD (1999): Classifying Educational Programmes. ISCED-97 ksiraamat. Rakendamine OECD riikides. 1999. aasta vljaanne, Pariis 1999
- UNESCO (1976): International Standard Classification of Education (ISCED). COM/ST/ISCED, Pariis 1976

UNESCO (1994): Responses to ISCED questionnaire -a synthesis. ISCED 94/1, Division of Statistics, Pariis, aprill 1994

UNESCO (1997): ISCED 1997. International Standard Classification of Education, Pariis, november 1997

UNESCO (1999): Operational Manual for ISCED 1997. (International Standard Classification of Education), 1. väljaanne, Pariis, juuli 1999